

හරි දැක්මෙන් හරි මග යමු

බුදුරජාණන් වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද මැදුම් පිළිවෙත අංග අටකින් යුක්ත ය. එහි පළමුවන අංගය සම්මාදිට්ඨිය යි. මෙම පාඨමෙන් අපි බුදු දහමෙහි ඉගැන්වෙන එම සම්මාදිට්ඨිය ආර්ය මාර්ගයෙහි පදනම හෙවත් ප්‍රවේශය වන්නේ කෙසේද යි ඉගෙන ගනිමු.

මතය, පිළිගැනීම, අන්තවාදය යන අරුත් දිට්ඨි යන වචනයෙහි ඇත. දිට්ඨියෙහි සාමාන්‍ය ස්වභාවය දැඩි ව අල්ලා ගැනීම යි. මෙය ම සත්‍යය අන් සියල්ල ම බොරු ය, ආදී වශයෙන් එක් පැත්තකට පමණක් බර වීම දිට්ඨියෙහි ස්වභාවය යි. එහෙත් බුදුදහමෙහි ඉගැන්වෙන සම්මා දිට්ඨිය එ වැනි අන්තවාදයක් නො වේ. ලෝක ස්වභාවය පිළිබඳවත් අප කරන දෙයෙහි ප්‍රතිඵල පිළිබඳවත් විමසුම් නුවණින් දැකීම සම්මා දිට්ඨිය යි. මෙය නිවැරදි දැකීම යනුවෙන් ද හැඳින් වේ. නිර්වාණ අවබෝධය සඳහා පමණක් නොව, ලෝකික දියුණුව අභිවෘද්ධිය ඇති කර ගැනීම සඳහා ද සම්මාදිට්ඨිය පූර්වංගම වීම වැදගත් වෙයි.

ලොව ඇති දෙය නියම ආකාරයෙන් දැක ගැනීමට උපකාර වන පියවි ඇසකට වඩා අගනා ඇසක් අපට ඇත. එනම් නුවණ නමැති ඇසයි. එය නුවණැස නමින් හැඳින්වේ. මුලින් සඳහන් කළ පියවි ඇසින් දැකිය නොහැකි ගැඹුරු සත්‍යය නුවණැසින් දැකිය හැකි ය. අප පියවි ඇසින් දකින රූපවල, වස්තුවල හොඳ නොහොඳ හරි හැටි තේරුම් ගැනීමට අපට උපකාර වන්නේ නුවණැසයි. එපමණක් නොව, කනට ඇසෙන ශබ්ද, නාසයට දූනෙන ගඳ සුවඳ, දිවෙන් විඳින රස, කයට දූනෙන ස්පර්ශ යන මේවා පිළිබඳ ව නිවැරදි තීරණ ගැනීමට ද නුවණැස අපට උදව් වෙයි. නිවැරදි දැකීම හෙවත් සම්මා දිට්ඨිය යනු ද එය ම ය. මෙය දියුණු වන පුද්ගලයකු ගේ අත්‍යවශ්‍ය ගුණාංගයක් වන අතර, එම ගුණාංගය පෙරටු කොට ගෙන ම ක්‍රියා කිරීම කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීමට හේතුවකි.

ආර්ය මාර්ගයේ දෙවැනි අංගය නම් සම්මා සංකප්ප හෙවත් නිවැරදි කල්පනාව ය. අත්‍යයන්ට හිංසා පීඩා වන කල්පනාවන්ගෙන්, කාමුක කල්පනාවන්ගෙන් ඇත් වීම නිවැරදි කල්පනාව වන අතර ඒ සඳහා ද නිවැරදි දැක්මක් අවශ්‍ය ම ය. යම් කල්පනාවක්, සිතුවිල්ලක් අත්‍යයන්ට අහිත පිණිස අයහපත පිණිස හේතු වන බව තේරුම් ගෙන ඉන් වැළකිය හැකි වන්නේ ද එමෙන් ම යම් කල්පනාවක්, සිතුවිල්ලක් අත්‍යයන්ට යහපත පිණිස වන බව තේරුම්ගෙන එය ප්‍රගුණ කළ හැකි වන්නේ ද නිවැරදි දැක්මක් ඇත්නම් පමණි.

සම්මා වාචා නම් නිවැරදි යහපත් වචනය යි. මෙය නිරූපක වදනකි, මෙය අත්‍යයන් බිඳවන කේලමකි, මෙය අත්‍යයන් සමගි කරන වචනයකි ආදී වශයෙන් තමා කියන වචන අවබෝධයෙන් යුතු ව කිව හැකි වන්නේ ද ඒ පිළිබඳ ව නිවැරදි දැක්මක් ඇත්නම් පමණි. එ බැවින් සම්මා වාචා අංගය සපුරා ගැනීමේ දී ද සම්මාදිට්ඨිය මූලික වෙයි.

ආර්ය මාර්ගයේ සිවුවන අංගය වනුයේ නිවැරදි ක්‍රියාවයි. කයෙන් සිදුවන සත්ත්ව ඝාතනය, හිංසනය, අන් සතු දේ ගැනීම හා වැරදි ලෙස කම් සැප සෙවීම ආදියෙන් වැළකී තම කායික ක්‍රියා නිවැරදි ව කළ හැකි වන්නේ ද හරි දැක්මක් ඇත්නම් පමණි. එසේ ම සම්මා ආජීවය හෙවත් නිවැරදි දිවි පැවැත්මක් පවත්වා ගෙන යාම සඳහා ද යහපත් දැක්මක් අවශ්‍ය ය. වැරදි වෙළෙඳාම් ලෙස දහමෙහි පෙන්වා දී ඇති සතුන්, මස්, වස විස, මත්ද්‍රව්‍ය, අවි ආයුධ වෙළෙඳාම් කිරීම් ආදියෙන් වැළකී කෘෂිකර්මය වැනි ධාර්මික ජීවනෝපායක යෙදීමට පුද්ගලයා පෙළඹෙන්නේ ද ඔහු තුළ නිවැරදි අවබෝධයක් යහපත් දැක්මක් ඇත්නම් පමණි. එබැවින් එහි දී ද සම්මා දිට්ඨිය ම පූර්වාංගම වෙයි. ඒ අනුව නො කළ යුතු වෙළෙඳාම් කිරීමෙන් සිදුවන අවැඩ තේරුම්ගෙන ඒවායින් වැළකිය හැකි වෙයි.

සම්මා වායාම හෙවත් නිවැරදි උත්සාහය හයවැනි මාර්ග අංගය යි. එම උත්සාහය දෙලොව ජීවිතය ම සාර්ථක කර ගැනීමට හේතු වේ. ශිෂ්‍යයකු වශයෙන් තම ඉගෙනීම් කටයුතු සාර්ථක කර ගැනීමට ද, උගත්කමෙන් රටට සේවයක් කිරීමට ද නිවැරදි දැක්මක් අවශ්‍ය ය. නිවැරදි දැක්ම පෙරදැරි කරගෙන යම් උත්සාහයක යෙදෙන විට ඇති වන බාධා, කලකිරීම් ආදිය මග හරවා ගැනීමට හැකි වෙයි. එ වැනි හරි දැක්මක් ඇති ව යම් උත්සාහයක යෙදී ප්‍රතිඵල සාර්ථක නොවූව ද පසුතැවිල්ලක් ඇති නො වේ. මහ බෝසතාණන් වහන්සේට සම්මා සම්බුද්ධත්වයට පත්වීමට හැකිවූයේ ද නිවැරදි දැක්මක් ඇති ව කළ උත්සාහය නිසා ය. එබැවින් සම්මා වායාමය සඳහා ද සම්මා දිට්ඨිය ම පූර්වාංගම වෙයි.

දියුණුවට, යහපතට හේතුවන පරිදි තම සිහිය පවත්වා ගැනීමට ද නිවැරදි දැක්මක් අවශ්‍ය ය. මනා සිහියෙන් යුක්ත ව ක්‍රියා කරන්නේ නම් විවිධ ගැටලුවලට මුහුණ පෑමට සිදු නො වේ. එහි දී නිවැරදි දැක්ම අවශ්‍ය ය. නිවැරදි සමාධිය යනු යහපත් අරමුණක සිත එකඟවීම ය. ඒ සඳහා ද මුල් වන්නේ නිවැරදි දැක්ම යි. මේ අන්දමට විමසා බලන විට සම්මා දිට්ඨිය ආර්ය මාර්ගයෙහි පළමුවැන්න වන අතර එම මාර්ගයෙහි ඉදිරි අංග සඳහා ද පෙරටු වන බව පැහැදිලි ය. සම්මා දිට්ඨිය ඇති තැනැත්තාගේ කල්පනා නිවැරදි වෙයි. එය සම්මා සංකප්ප නම් වේ. නිවැරදි කල්පනා නිසා නිවැරදි චරිත භාවිත වෙයි. එනම් යහපත් කල්පනා ඇති විට කතා කරන චරිත යහපත් වීම ය. එයින් ඔහුගේ ක්‍රියා ද යහපත් වෙයි. ක්‍රියා යහපත් වූ තැනැත්තාගේ ජීවිකාව යහපත් ය. මෙ සේ සම්මා වාචා ගුණය සම්මා කම්මන්ත ගුණයට හේතු වෙයි. සම්මාකම්මන්තය සම්මා ආජීවයට හේතු වෙයි. මේ සියල්ලට ම පූර්වාංගම වූයේ සම්මාදිට්ඨියයි.

භික්ෂු ජීවිතය හා සම්බන්ධ සිවුපස පරිභෝජනය ආදර්ශයට ගත් විට ඉන් ප්‍රකට කෙරෙන්නේ ද සම්මා දිට්ඨිය පූර්වාංගම වන අන්දම ය. භික්ෂූන් වහන්සේ සිවුපස පරිභෝජනයේ දී ප්‍රත්‍යාවේක්ෂා කරනුයේ හුදෙක් වාචික වූ ජප කිරීමක් වශයෙන් නො වේ. එහි දී කරනුයේ ද පළමු ව නිවැරදි දැක්මක් ගොඩ නගා ගැනීමකි.

“මා සිවුරු පරිභෝග කරනුයේ සීතලෙන් සිදු විය හැකි පීඩාවෙන් වැළකීමට ය. මැසි මදුරු උවදුරුවලින් වැළකීමට ය. සුළඟින්, අවිවෙන් මෙන් ම සතුන්ගෙන් සිදු විය හැකි පීඩාවන්ගෙන් වැළකීමට ය. විළි වසා ගැනීමට ය.”

“ මා පිණිස ආහාර වළඳනුයේ විනෝදය සඳහා නො වේ, මද වඩනු සඳහා ද නො වේ, හුදෙක් ශරීරය පවත්වා ගැනීම සඳහා පමණි. ශාසන බ්‍රහ්ම වර්යාවේ හැසිරීමට උපකාරයක් පිණිස පමණි.”

“මා සෙනසුන, විහාරය, ආරාමය, කුටිය පරිභෝග කරනුයේ සිතලෙන් සිදු විය හැකි පීඩාවන් වළකනු පිණිස ය. උෂ්ණයෙන් සිදු වන පීඩාවන් වළකා ගැනීමට ය. විසකුරු සතුන්ගෙන් සිදු විය හැකි කරදර ද, අයහපත් සතු විපර්යාසයෙන් සිදු වන කරදර ද වළකාගනු පිණිස ය, ආධ්‍යාත්මික දියුණුව සඳහා ය.”

“ මා මේ ගිලන්පස වළඳනුයේ ශරීරයේ උපදනා වේදනා ආදිය වළකා ගනු පිණිස ය.”

මේ සේ හික්මුන් වහන්සේලා සිවුපස පරිභෝජනය කිරීමට පෙර කෙරෙන ප්‍රත්‍යාවේක්ෂණයෙන් ද ප්‍රකට කෙරෙන්නේ විවර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලන්පස යන සිවුපසය පරිභෝග කරද්දී පවා නිවැරදි දෑක්මක්, අවබෝධයක් ඇති ව ක්‍රියා කිරීමේ ආදර්ශය යි.

ජීවිතයෙහි පවත්නා දුකත්, එම දුක් සහගතබවට හේතුවත්, එම දුක නිවා ගැනීම හා දුකෙන් මිදීමේ පිළිවෙතත් යන චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධය සඳහා ද සම්මාදිට්ඨිය පූර්වගම වන බව දහමෙහි විස්තර වෙයි.

විශේෂයෙන් ම චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධයෙහි ලා මුල් වන ප්‍රධාන කරුණු හතරට ම සම්මාදිට්ඨිය මුල් වන්නේ ය.

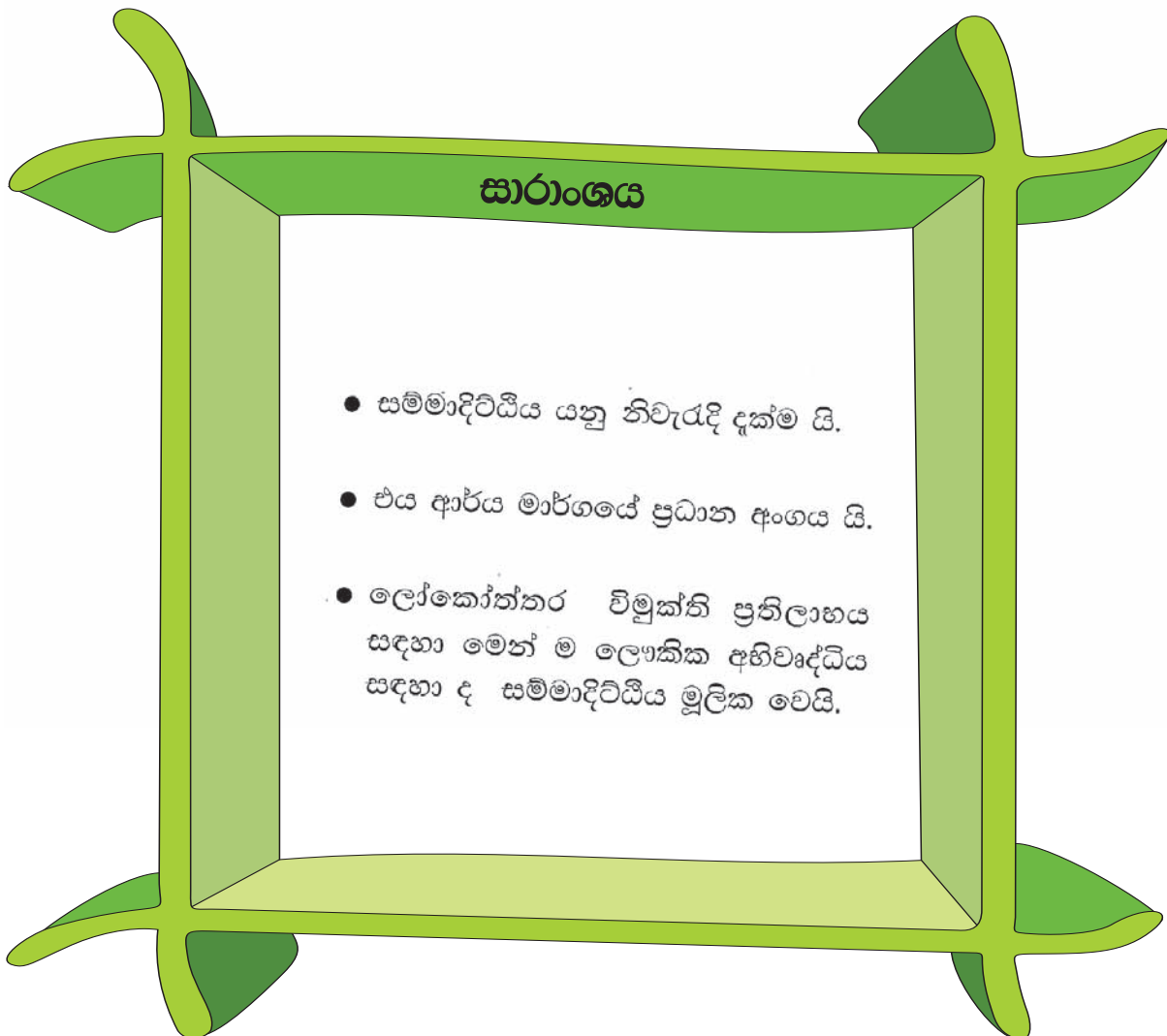
- I. පළමුවන ආර්ය සත්‍යය වූ දුක මැනවින් දැන ගැනීම
- II. දෙවන ආර්ය සත්‍යය වූ දුක්ඛ සමුදය හෙවත් තෘෂ්ණාව නැති කිරීම
- III. තුන්වන ආර්ය සත්‍යය වූ දුක්ඛ නිරෝධය හෙවත් නිවන අවබෝධ කර ගැනීම.
- IV. සතරවන ආර්ය සත්‍යය වූ මාර්ගය හෙවත් මැදුම් පිළිවෙත වැඩීම යනු යි.

මෙම කාර්යයන් සම්පූර්ණ කරමින් චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කර ගැනීමට උදව් වන සම්මාදිට්ඨිය ලෝකෝත්තර සම්මාදිට්ඨිය නමින් ද හැඳින් වෙයි.

ලෞකික වශයෙන් මාර්ග ඵල නොලැබූ පෘථග්ජන පුද්ගලයින් වශයෙන් වුව ද බණ ඇසීම, දහම් පොත පත කියවීම ආදියෙන් චතුරාර්ය සත්‍යය පිළිබඳ සාමාන්‍ය අවබෝධයක් ලැබීමට වුව ද, සම්මාදිට්ඨිය අවශ්‍යම ය, එය ලෞකික සම්මාදිට්ඨිය ලෙස ද හැඳින් වෙයි.

අප විසින් කළ යුතු හා නො කළයුතු හොඳ, නරක ක්‍රියා පිළිබඳ ව දැන ගැනීමට ද සම්මාදිට්ඨිය අවශ්‍ය ම ය.

කුසල්වලට හෙවත් හොඳ ක්‍රියාවලට මුල් වන අලෝභ, අදෝස, අමෝහ පිළිබඳ ව දැන ගැනීමටත්, අකුසල් හෙවත් නරක ක්‍රියාවලට මුල් වන ලෝභ, දෝස, මෝහ පිළිබඳ ව තේරුම් ගැනීමටත් සම්මා දිට්ඨිය ම පූර්වාංගම වෙයි. ක්‍රියාවක හොඳ නරක තේරුම් ගැනීමට මෙන් ම යහපත් ක්‍රියාවලින් යහපත් ප්‍රතිඵල ද අයහපත් ක්‍රියාවලින් අයහපත් ප්‍රතිඵල ද ලැබෙන බව, තේරුම් ගැනීමටත් හැකිවන්නේ සම්මා දිට්ඨිය හෙවත් නිවැරදි දැක්මක් ඇත්නම් පමණි. පොදුවේ ගත් විට ලෝකික වූ ඉගෙනීම් කටයුතු, රැකී රක්ෂා කටයුතු ආදී වශයෙන් ගැනෙන ජීවිතය සතුටුදායක කර ගැනීමට අදාළ කටයුතුවලට මෙන් ම ලෝකෝත්තර වශයෙන් නිර්වාණ අවබෝධයට අදාළ පිළිවෙත්වලට ද සම්මා දිට්ඨිය ම පූර්වාංගම වන බව මෙ තෙක් උගත් කරුණු ඇසුරෙන් අපට පැහැදිලි වෙයි. එ බැවින් අපි ද කවර හොඳ කටයුත්තක් වුව ද නිවැරදි දැක්මක් ඇති ව කිරීමට අධීක්ෂණ කර ගනිමු.

ක්‍රියාකාරකම්

01. බුදුදහමේ ඉගැන්වෙන සම්මා දිට්ඨිය පැහැදිලි කරන්න.
02. සම්මා දිට්ඨිය හෙවත් නිවැරදි දැක්ම ජීවිතයේ සෑම කාර්යයක් ම සාර්ථක කර ගැනීම සඳහා මූලික වන අන්දම නිදසුන් සහිත ව පෙන්වා දෙන්න.
03. නිසි දැක්මක් නැති ව කටයුතු කිරීමෙන් සිදු වන අවැඩ මොනවාද යි පැහැදිලි කරන්න.

පැවරුම

01. නිවැරදි දැක්ම මුල් කොට ගෙන ක්‍රියා කිරීමෙන් මෙලොව ජීවිතය සාර්ථක කරගත් පුද්ගලයකු පිළිබඳ ව කරුණු සොයා බලා වාර්තාවක් සකස් කරන්න.

හරිදෙය වැරදි	ලෙස
වැරදි දෙය හරි දෙය	ලෙස
පිළිගැනුම තද	දොස
එයින් විපතක් වේ ය	අපහස

සිරිත් මල්දම